Scala havo - atheneum gymnasium

zet je op voorsprong

Antipestprotocol

Scala Molenwatering

oktober 2025

SCALA MW MAAKT DEEL UIT VAN Scholengroep Penta

Inhoudsopgave

1. Voorwoord 2
2. Wat is pesten? 3
3. Preventie 4
4. Actie 5
5. Rollen en verwachtingen 10
6. Noteren in Somtoday 13
7. Bruikbare websites 14
Bijlage 1: Leidraad voor gesprek met gepeste leerling 15
Bijlage 2: Leidraad voor gesprek met pester 16
Bijlage 3: Mobielbeleid 17
Bijlage 4: Regels voor social media 18
Bijlage 5: Uitleg mogelijke interventies 19

1. Voorwoord

“Iets betekenen voor een ander.” - Op Scala Molenwatering vinden wij het belangrijk dat wij iets voor een ander betekenen. Dit is een van de kernwaarden binnen onze school. Het gevolg daarvan is dat ook het antipestbeleid en het antipestprotocol is vormgegeven met het oog op iets betekenen voor een ander. Daarnaast vinden we het als school belangrijk dat de school een veilige plek is:

‘Leren gaat alleen goed als je je prettig voelt. Een fijne school maak je samen, leerlingen en personeel: samen zorgen we ervoor dat iedereen zich op zijn gemak voelt door elkaar de ruimte te geven en naar elkaar om te kijken.’ (Schoolgids)

Wij vinden het dan ook erg belangrijk dat er alles aan gedaan wordt om die veilige plek te creëren, enerzijds door preventie en anderzijds door interventie, wanneer er een melding is van een pestgeval. Dit doen we niet alleen, maar met iedereen: het gehele schoolpersoneel, de leerlingen en de ouders/verzorgers. Om het antipesten in goede banen te leiden, heeft Scala Molenwatering een antipestcoördinator, namelijk Emma van Doorn (e.vandoorn@penta.nl / lokaal b09) en een GRIPP-team. De rol van de antipestcoördinator is terug te vinden in hoofdstuk 5. Het GRIPP-team bestaat uit diverse collega's uit de onderbouwafdeling, waaronder ook de antipestcoördinator. Meer informatie over GRIPP en de rol van het GRIPP-team is te lezen in de hoofdstukken 3 en 5.

Het antipestprotocol concentreert zich op het antipesten, maar hiermee hangt ook het telefoongebruik, socialmediagebruik en de overige factoren die bijdragen aan een veilige school samen. Het is dan ook van groot belang dat iedereen zich, naast het onthouden van pesten en adequaat handelen bij pestincidenten, houdt aan het mobielbeleid (bijlage 3), het socialmediabeleid (bijlage 4) en het schoolveiligheidsbeleid.
Dit antipestprotocol is er voor iedereen: leerlingen, ouders, mentoren, vakdocenten, oop en schoolleiding, iedereen heeft zijn eigen rol, maar alleen samen zorgen we voor een veilige school.

De norm die we op onze school hanteren is dan ook duidelijk: ik, jij en wij zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een fijne sfeer op Scala Molenwatering.

2. Wat is pesten?

Pesten heeft vier grote kenmerken: het is intentioneel, het vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats, het heeft grote impact en er is een machtsverschil tussen dader en slachtoffer. (De kinderombudsman & ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2013[1])

We maken onderscheid tussen pesten en plagen. Hierbij is de intentie vanuit de zendende partij voor ons altijd leidend. Als een leerling zich meldt met een probleem, nemen wij dit serieus. Op dat moment passen wij hoor en wederhoor toe, we gaan na of er sprake is van intentioneel kwade opzet vanuit de zendende partij. Is dat niet het geval, dan is het plagen. Dit wordt dan wel met beide partijen besproken, aan de ene kant het verschil in intentie vanuit de zendende partij en aan de andere kant het effect op de ontvangende partij. Als er na dit gesprek alsnog een incident plaatsvindt, terwijl is afgesproken dat dit niet meer gebeurt, dan wordt het pesten. Op dat moment wordt het gedrag namelijk intentioneel.

Er zijn verschillende verschijningsvormen van pesten:
- Fysiek: slaan en schoppen
- Verbaal: uitschelden, belachelijk maken
- Materieel: spullen vernielen, spullen kwijtmaken
- Non-verbaal: dodelijke blikken, rollende ogen
- Sociaal: buitensluiten, negeren
- Digitaal: cyberpesten, bijvoorbeeld via social media.

Racisme en discriminatie op afkomst, huidskleur, gender, geaardheid, etc. vallen uiteraard ook onder pesten.

Vaak is er een combinatie van verschijningsvormen aanwezig in een pestsituatie. Als een leerling van school digitaal, maar buiten school, gepest wordt en daar last van heeft bínnen de context van de school, is het een probleem dat ook binnen de school aangepakt zal worden.

Sommige vormen van pesten zijn wettelijke strafbare feiten, denk hierbij aan discriminatie, mishandeling, smaad en het verspreiden van kinderporno. Wanneer een van deze problemen zich voordoet, kan de school of de gepeste leerling aangifte doen. De antipestcoördinator kan hierbij ondersteunen. Belangrijk is dat, vanwege de zwaarte van zo'n strafbaar feit, we het pesten zwaarder oppakken en in het hiernavolgende stappenplan de eerste twee stappen vervallen. De schoolleiding wordt in zo'n geval meteen actief betrokken.

Er zijn verschillende rollen bij pesten:
- Gepeste
- Pester
- Assistent/ meeloper
- Versterker/ meeloper
- Verdediger
- Buitenstaander

[1] Plan van aanpak tegen pesten | De Kinderombudsman

3. Preventie

Scala Molenwatering zet vooral in op preventie van pesten. Verschillende onderzoeken wijzen uit dat preventie en een goede groepsdynamiek de manieren zijn om pesten te verminderen en tegen te gaan. [2]

Onder de preventieve maatregelen die wij inzetten vallen:

- Actief werken aan groepsvorming in de beginfase van het schooljaar en dit actief onderhouden (denk hierbij aan activiteiten met de klas, waaronder klassenuitjes), in alle leerjaren.
- Inzet van de lesmethode GRIPP in de mentorlessen van leerjaar 1 en 2. Deze methode richt zich op groepsvorming, identiteit en pestpreventie. Meer informatie hierover is te lezen via https://www.grippinhetvo.nl en in het beleidsdocument GRIPP op Scala Molenwatering.
- Het samen met de klas opstellen van klassenregels.
- Mentorlessen met de focus op elkaar leren kennen en respectvol met elkaar omgaan, ook later in het schooljaar.
- Rekening houden met gouden en zilveren weken en hier in de mentorlessen actief op inspelen.
- Lesactiviteiten die inzetten op de psychologische groepsontwikkelingen van forming, storming, norming, performing en adjourning.
- Gastlessen omtrent social media ed.
- Twee keer per schooljaar een afname van de sociale veiligheidsmonitor ‘Stoeltjesdans’ in leerjaar 1 en 2 (inclusief sociogram). Deze monitor geeft inzichten in de sociale relaties en verhoudingen binnen een klas. Mocht het nodig zijn, dan is deze monitor ook toe te passen in de klassen 3, 4, 5 en 6.
- CJG gezondheidsmonitor in leerjaar 2 en 4.

Ondanks alle preventieve maatregelen die we nemen, bestaat er altijd de kans dat er toch gepest wordt. Bij een pestincident zijn alle betrokken collega’s op school belangrijk, denk hierbij naast de mentor ook aan vakdocenten, antipestcoördinator, schoolleiding en het ondersteuningsteam. Als er een pestmelding is, dan wordt zoveel mogelijk het stappenplan uit hoofdstuk 4 gevolgd, waarbij er uiteraard wordt gekeken naar de zwaarte van het pesten en overige randvoorwaarden.

[2] Rooijen-Mutsaers, K. van, Udo, N., Wienke, D., & Daamen, W. (2015). Wat werkt tegen pesten? Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Watwerkt-publicatie/Watwerkt_Pesten.pdf & Visser, A. (2022) Het zakboek voor anti-pestcoördinatoren in po en vo. Uitgeverij Pica & Orobio de Castro, B., et al. (2018). Wat werkt tegen pesten? Effectiviteit van kansrijke programma’s tegen pesten in de Nederlandse onderwijspraktijk. Utrecht: Universiteit Utrecht e.a.. https://www.nro.nl/wp-content/uploads/2018/05/wat-werkt-tegen-pesteneindrapport.pdf & De Kinderombudsman & Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2013, 25 maart) Plan van aanpak tegen pesten. www.dekinderombudsman.nl/publicaties/plan-van-aanpak-tegen-pesten

4. Actie

Op de volgende pagina's volgen twee stappenplannen. Eén voor een pestgeval binnen één klas en één voor een pestgeval met pesters in verschillende klassen. Afhankelijk van de situatie wordt er door de mentor van de gepeste gekozen voor één van beide aanpakken.

Er zijn drie voorwaarden voor het volgen van het stappenplan:
1) Er wordt te allen tijde genoteerd in Somtoday in de jaarnotitie van de betreffende leerlingen wat er is ondernomen en door wie, ook als er al stappen zijn gezet buiten het stappenplan om (zie ook hoofdstuk 6. Noteren in Somtoday).
2) Het stappenplan wordt altijd gevolgd, tenzij een pestincident door de mentor als zwaar wordt gezien. Dan kan de mentor, in overleg met de antipestcoördinator, meteen opschalen.
3) Indien er schoolregels worden overtreden, zoals beschreven in de schoolgids, neemt de mentor direct contact op met de afdelingsleider en volgen er sancties. Dit gebeurt bijvoorbeeld ook als er een grootschalig (online) incident speelt, waarbij meteen actie ondernomen moet worden.

Mocht het nodig zijn, hebben we contact en samenwerking met andere organisaties, zoals de wijkagent, onze jongerenwerker in de school en schoolmaatschappelijk werk.

Stappenplan – voor pestgevallen (zoveel mogelijk) binnen één klas

Melding
Dit kan bij/via de mentor (bij voorkeur), bij/via een vakdocent of bij/via de antipestcoördinator of vertrouwenspersoon.

Stap 1
De mentor gaat afzonderlijk in gesprek met gepeste en pester(s) om de situatie goed te begrijpen en in beeld te krijgen. Heel belangrijk is dat er in dit gesprek gehandeld en gesproken wordt vanuit No Blame. Er is nog géén schuldige, het doel is vooral helder krijgen wat er gebeurd is. Deze no blame mag ook expliciet aan alle betrokken leerlingen duidelijk gemaakt worden. Waar nodig kan de mentor ook met andere leerlingen uit de klas in gesprek of bij collega's informeren om een volledig beeld te krijgen van de situatie. Ouders worden bij deze stap in principe nog niet op de hoogte gebracht, ook vanuit het No blame gedachtegoed.
Een leidraad voor de gesprekken met de gepeste en pester(s) kun je vinden in bijlage 1 en 2. De pester wordt niet beschuldigd en krijgt geen straf. Er worden wél concrete afspraken gemaakt, deze worden ook opgeschreven. Na een week is er een controleafspraak, waarbij wordt nagegaan of iedereen zich aan de gemaakte afspraken houdt. Is dit niet het geval, dan wordt er automatisch en meteen doorgeschakeld naar stap 2. Belangrijk is dat deze afspraken en de eerste melding meteen in Somtoday in de jaarnotitie worden genoteerd, zodat duidelijk is wanneer er gesignaleerd werd en wat de tot dan toe ondernomen acties zijn geweest. Mocht er wel verbetering zijn, dan blijft het bij stap 1. De mentor blijft de betrokken leerlingen monitoren om te zien of er geen terugval ontstaat.
Komt er na enige tijd, maar binnen een aantal maanden, een nieuwe melding met dezelfde betrokkenen, maakt de mentor nieuwe afspraken volgens hetzelfde patroon als hierboven. De mentor stelt wél al de antipestcoördinator op de hoogte én er komt kort contact met ouders. Als de hernieuwde afspraken na een week geen resultaat bieden, wordt er meteen opgeschaald naar stap 2.

Stap 2
De mentor neemt contact op met de antipestcoördinator/een collega van het GRIPP-team. De antipestcoördinator/het GRIPP-team stapt na voorgaande afspraken, die niet het gewenste effect hebben, actief in en fungeert als onafhankelijke partij. In overleg met de mentor wordt er gekozen voor andere maatregelen, samen wordt gekeken welke aanpak nu passend is: de steungroepaanpak of de directe aanpak, waarbij uiteindelijk de mening van de gepeste leerling leidend is; om de steungroepaanpak toe te passen, is namelijk toestemming van de gepeste nodig. Soms is het nodig om meerdere gesprekken te voeren voordat de leerling voldoende vertrouwen voelt om akkoord te gaan. De ouders/verzorgers van de gepeste leerling worden op de hoogte gebracht van de situatie en de gekozen aanpak. De ouders van de pester(s) worden niet op de hoogte gebracht, aangezien we nog steeds werken vanuit het noblameprincipe; weten ouders het, krijgen leerlingen vaak thuis toch een gesprek en is de no blame weg. Indien de steungroep niet het gewenste effect heeft, worden ouders van de pester(s) onmiddellijk op de hoogte gesteld. Geeft de leerling geen toestemming, dan wordt de steungroepaanpak niet ingezet. In dit geval blijft de mentor en/of antipestcoördinator/GRIPP-team in contact met de leerling en ouders over de situatie en wordt onderzocht welke andere interventies er ingezet kunnen worden, bij voorkeur de directe aanpak.

De gekozen interventie wordt geleid door de antipestcoördinator/het GRIPP-team. De afdelingsleider wordt hierbij op de hoogte gehouden, maar neemt in principe geen actieve rol aan. De steungroepaanpak en de directe aanpak worden uitgelegd in bijlage 5.
Ook bij deze stap is er een afgesproken tijd waarin de betrokkenen zich aan de afspraken moeten houden, dit is bij voorkeur één week, maar niet langer dan drie weken. Mocht er nu nog geen voortgang zijn, dan wordt er automatisch en direct overgeschakeld naar stap 3. Zien we wel vooruitgang dan is de mentor de aangewezen persoon om dit vervolgens te monitoren, met terugkoppeling naar de apc/het GRIPP-team.

Stap 3
Als er na bovenstaande afspraken en interventies geen verbetering is, wordt er opgeschaald. De afdelingsleider krijgt hier een actieve rol. Hij/zij zal contact hebben met alle betrokkenen. De antipestcoördinator heeft hierbij een informerende en ondersteunende rol. De afdelingsleider zal bijsturen en sanctioneren. De sancties zullen verschillend zijn per situatie en worden zorgvuldig afgewogen, denk hierbij aan vierkant rooster of indien noodzakelijk schorsing. De ouders van de pester(s) worden in dit geval door de afdelingsleider op de hoogte gebracht.

Stappenplan – voor pestgevallen met pesters in verschillende klassen

Onder invloed van – voornamelijk – sociale media, zien we steeds meer pestincidenten ontstaan waarbij de pesters in verschillende klassen zitten. De aanpak is dan anders, bijvoorbeeld door het feit dat het verbeteren van een groepsdynamiek niet één-op-één zal helpen bij het verbeteren van deze pestsituatie. Het kan zelfs zo zijn dat een gepeste leerling het heel goed naar zijn zin heeft in zijn/haar klas, maar zich onveilig voelt binnen de school. Handelen is hierbij uiteraard nodig.

Melding
Dit kan bij/via de mentor (dit heeft de voorkeur), bij/via een vakdocent of bij/via de antipestcoördinator of vertrouwenspersoon.

Stap 1
Na de melding wordt er nagegaan in welke klassen de pester(s) en meeloper(s) zitten. Alle betrokken mentoren worden ingelicht door de mentor van de gepeste, ook de antipestcoördinator, het oop en betreffende afdelingsleider(s) worden ingelicht. Deze laatsten hebben in principe geen actieve rol, maar de antipestcoördinator kan ondersteuning bieden in bijvoorbeeld coördinatie en gespreksvoering.
Iedere mentor gaat met zijn/haar eigen leerling(en) in gesprek, een leidraad voor deze gesprekken vind je in bijlage 1 en 2. Het is belangrijk dat er tijdens de gesprekken sprake is van no blame. Er worden afspraken opgesteld, deze afspraken zijn in samenspraak met alle mentoren. Dit houdt in dat alle leerlingen, ongeacht in welke klas ze zitten, dezelfde afspraken hebben. Na een week vindt er een controleafspraak plaats, waarbij er wordt gecontroleerd of de betreffende leerlingen zich aan de afspraken hebben gehouden. Ook wordt er bij de gepeste gecontroleerd of er verbetering is.
Alle gesprekken worden teruggekoppeld naar de mentor van de gepeste leerling, deze kijkt of er genoeg verandering is of dat er opgeschaald wordt naar stap 2. Dit kan in overleg met de antipestcoördinator. Is er genoeg verandering, blijft de eigen mentor wél monitoren.

Stap 2
Als alleen afspraken niet helpen, wordt er binnen alle betreffende klassen door de eigen mentor gewerkt aan klassendynamiek, waarbij de nadruk ligt op empathie.
De antipestcoördinator gaat aan de slag met de directe aanpak. De ouders van de gepeste worden op de hoogte gesteld. De pesters worden expliciet aangesproken op hun gedrag en er worden afspraken gemaakt. Daarnaast vindt een steungesprek plaats met leerlingen die ook in de vrije ruimte op school met de gepeste optrekken. Deze interventie wordt verder uitgelegd in bijlage 5.
Alle afspraken en gesprekken worden teruggekoppeld naar de mentoren, het oop en betreffende afdelingsleider(s). Deze personen hebben bij deze stap in principe geen actieve rol, maar worden wel op de hoogte gehouden.
De gemaakte afspraken worden na een week geëvalueerd en gecontroleerd. Mocht er geen vooruitgang zijn, wordt er onmiddellijk opgeschaald naar stap 3. De mentoren blijven de situatie, ook als het beter gaat, monitoren en stimuleren een positief groepsklimaat.

Stap 3
De afdelingsleider(s) krijgen een actieve rol en er wordt gesanctioneerd. Afhankelijk van de situatie, wordt er zorgvuldig afgewogen wat de beste sancties zijn voor iedere leerling individueel. De afdelingsleider houdt hierbij de vijfsporen in de gaten en zal contact hebben met de betrokkenen en de ouders van de betrokkenen. De antipestcoördinator heeft een informerende en ondersteunende rol.

Let op: ter ondersteuning van de situatie kan de mentor een sociogram afnemen, bijvoorbeeld via ‘Stoeltjesdans’. Een school is wettelijk verplicht de tevredenheid en de schoolveiligheid te monitoren, dit doen we met een vragenlijst vanuit Kwaliteitscholen en is terug te vinden op Scholen op de kaart. De school kan de gegevens van zowel ‘Stoeltjesdans’ als de resultaten van Kwaliteitscholen inzetten voor de schoolveiligheid.

Belangrijke informatie bij digitaal pesten voor mentoren, ouders en leerlingen
In principe worden er bij digitaal pesten geen andere stappen ondernomen dan bij offline pesten, maar er zijn een aantal zaken waar je rekening mee moet houden bij elektronisch pesten.

- Ga hier eerst na of het online gedrag daadwerkelijk een schools probleem is of niet. Het is een schools probleem als het voor leerlingen op school een onveilige situatie creëert. Niet al het online gedrag is een schools probleem!
- Het is belangrijk dat de berichten of beelden van het elektronisch pesten bewaard worden. Dit moet zoveel mogelijk 'echt' materiaal zijn en geen screenshots, maar liever een screenshot dan niks.
- De gepeste leerling kan de pester blokkeren, zodat er geen nieuwe berichten gestuurd kunnen worden.
- Bij digitaal pesten is het van groot belang dat de ouders van de betrokken leerlingen meteen worden geïnformeerd, ouders kunnen en moeten met hun kinderen meekijken en zich bewust zijn van wat hun kind online doet. Alleen vanuit beide kanten kan digitaal pesten gestopt worden.
- Als de dader onbekend is, dan moet er zo snel mogelijk gezocht worden naar de dader. Online zijn er vaak genoeg mogelijkheden om te achterhalen wie erachter zit, de antipestcoördinator en systeembeheer kunnen hierbij helpen.

Actie – samenvatting

<u>Stappenplan binnen één klas:</u>
Melding
➔ mentorgesprek vanuit no blame met betrokken leerlingen + afspraken maken
➔ week later follow-up: werken afspraken?
  ➔ Ja → mentor blijft monitoren
  ➔ Nee → mentor neemt contact op met antipestcoördinator/GRIPP-team
➔ Antipestcoördinator/GRIPP-team gaat aan de slag met interventie
➔ week later follow-up: werken afspraken?
  ➔ Ja → eventueel tweede bijeenkomst met de steungroep, mentor monitort
  ➔ Nee → afdelingsleider wordt ingeschakeld + sanctioneren

<u>Stappenplan buiten één klas</u>:
Melding
➔ mentor gepeste leerling licht andere mentoren in
➔ gesprekken vanuit no blame met betrokken leerlingen + afspraken maken
➔ week later follow-up: werken afspraken?
  ➔ Ja → mentoren monitoren
  ➔ Nee → antipestcoördinator pakt het pestincidentbreed op
➔ antipestcoördinator gaat aan de slag met interventie
➔ week later follow-up: werken afspraken?
  ➔ Ja → mentoren monitoren en houden apc op de hoogte
  ➔ Nee → afdelingsleider(s) wordt/worden ingeschakeld + sanctioneren

5. Rollen en verwachtingen

Iedereen binnen onze school heeft een rol aangaande het tegengaan van pesten, zodat we zoveel mogelijk pestincidenten vermijden en anders deze zo snel mogelijk zien en kunnen tegengaan.

Leerlingen
Leerlingen hebben zeker een rol binnen het antipestbeleid. Wij verwachten van leerlingen dat ze actief meehelpen aan een goede sfeer binnen de klas. Dit betekent dat er niemand alleen wordt gelaten, dat de leerlingen zich houden aan het socialmediabeleid en dat leerlingen te allen tijde vriendelijk tegen elkaar zijn.
Daarnaast is het voor leerlingen belangrijk dat ze het direct melden als zij pestgedrag zien in hun klas of buiten hun klas. Zoek iemand op die je vertrouwt en meld wat je ziet! In principe meld je pestincidenten altijd bij je mentor, maar je kunt ook terecht bij de antipestcoördinator, de vertrouwenspersoon of de afdelingsleider. Uiteraard kun je ook met een vakdocent praten, die je vertrouwt.

Mentor
Als mentor wordt er van je verwacht dat je inzet op pestpreventie binnen je mentorklas. Zeker in de gouden en de zilveren weken is het van belang om in te zetten op groepsvorming en het groepsproces. Werkvormen kun je zelf inzetten en aanpassen aan jouw eigen groep; de antipestcoördinator voorziet jullie ook van werkvormen en materiaal, te vinden via de documenten in Sharepoint MW-Docenten. Daarnaast is het van groot belang dat je je leerlingen goed leert kennen, je ze vaak spreekt en je een vertrouwensband met ze opbouwt. Zo zullen ze sneller pestincidenten melden en kun jij hier sneller op inspringen. Het is ook belangrijk dat je de jaarnotitie in Somtoday goed bijhoudt, zodat je meldingen van andere docenten ziet. Vooral het adequate en consequente handelen bij een pestincident is erg belangrijk.
Als mentor volg je de voorgenoemde stappen (zie hoofdstuk 4) en blijf je in overleg met de antipestcoördinator en houd je de afdelingsleider op de hoogte.
De mentoren van leerjaar 1 en 2 maken tijdens hun mentorlessen gebruik van de methode GRIPP. Iedere periode (van vakantie tot vakantie) staat een thema centraal, gericht op de processen van groepsvorming, waaruit je 3-5 lessen geeft.

GRIPP-team
Het GRIPP-team bestaat op dit moment uit vier leden, te weten Emma van Doorn (antipestcoördinator), Lisanne Kool, beiden brugklasmentor, en Monika Jaskolska, mentor in leerjaar 2. Rianne ’t Mannetje, lid van de schoolleiding, maakt eveneens onderdeel uit van het team. Zij is op de achtergrond betrokken bij de implementatie van GRIPP in de school.
Het GRIPP-team is het aanspreekpunt voor mentoren van leerjaar 1 en 2 wanneer deze groeps- of pestproblemen signaleren. Het GRIPP-team voert bovendien de steungroepgesprekken met leerlingen. Daarnaast is het GRIPP-team verantwoordelijk voor het borgen van de implementatie van GRIPP op school. Dit doen ze onder andere door de sociale veiligheidsmonitor uit te zetten, de collega’s te ondersteunen bij de analyse van de resultaten, GRIPP als agendapunt op te nemen bij afdelingsvergaderingen en te fungeren als sparringpartner voor mentoren bij complexe (dynamische) groepssituaties, zoals pesten. Meer informatie hieromtrent is terug te lezen in het beleidsdocument GRIPP.

Antipestcoördinator
De antipestcoördinator (apc) heeft vijf hoofdtaken:
1) ontwerpen van een gestructureerde en samenhangende aanpak tegen pesten onder leerlingen, vastgelegd in een protocol (dit protocol),
2) geven van beleidsadvies in het tegengaan van pesten,
3) coördineren van het beleid in het tegengaan van pesten,
4) aanspreekpunt en raadgever voor leerlingen, ouders en onderwijspersoneel en
5) zicht hebben op de beleving van veiligheid, incidenten en mogelijke risico’s.

Praktisch gezien resulteert dit erin dat de antipestcoördinator het antipesten coördineert door ervoor te zorgen dat er preventieve maatregelen worden genomen, hierin ondersteunt de apc de mentoren en levert up-to-date materiaal aan. De apc blijft zich ontwikkelen op het gebied van pesten en de preventie en interventie van/tegen pesten. Zo kan de apc geschikte handvatten geven voor voorlichting over (online) pesten en het tegengaan hiervan en materiaal hiervoor, kan de apc docenten, leerlingen en ouders begeleiden in gesprekken en het volgen van de stappenplannen om pesten tegen te gaan.
De apc is het aanspreekpunt voor docenten, leerlingen en ouders van leerjaar 3 t/m 6 wat betreft pestsituaties en pestincidenten en het adequate handelen daartegen. De apc is het aanspreekpunt voor docenten en mentoren als zij pestincidenten zien en niet weten wat zij hieraan kunnen doen. De apc zal ook bij schooloverkoepelende incidenten het aanspreekpunt zijn voor acties en de acties coördineren en zo nodig uitvoeren.
De apc zorgt ervoor dat er materiaal beschikbaar is voor de gouden en de zilveren weken en belangrijke antipestdagen, zoals de Week tegen Pesten, Paarse Vrijdag (in overleg met GSA) en de dag van Respect.
De apc zorgt ervoor dat de stappenplannen bij pestincidenten en het gehele antipestprotocol duidelijk is bij de gehele school. Daarnaast is het de taak van de apc dat het antipestprotocol up-to-date blijft en het onderwijspersoneel op de hoogte wordt gebracht van grote ontwikkelingen. De apc blijft zich dus ook ontwikkelen op het gebied van antipestinterventies en antipestpreventie. De apc voert antipestinterventies uit, houdt Somtoday bij en monitort de pestgevallen. De apc communiceert tot slot met de afdelingsleiders en zal hen naast informeren ook adviseren.

Het GRIPP-team is dus het aanspreekpunt voor leerjaar 1 en 2 en de apc voor leerjaar 3 t/m 6. De apc kan bij pestincidenten van leerjaar 3 t/m 6 uiteraard wel altijd sparren met de andere leden van het GRIPP-team.

Vakdocent
Als vakdocent heb je, voornamelijk, een observerende rol. Er wordt van je verwacht dat je actief al je klassen waarneemt en het meldt bij de mentor als er een pestincident voordoet in je klas. Dit noteer je ook direct in Somtoday, bij alle betrokkenen. Dit zorgt ervoor dat een mentor echt goed inzicht krijgt in wat er gebeurt binnen een klas en hij/zij hier adequaat en consequent op kan inspringen.
Een vakdocent kan een vertrouwelijke rol spelen bij leerlingen, als leerlingen uit eigen initiatief zijn/haar verhaal komen doen. Het is belangrijk dat je toegankelijk bent voor je leerlingen en dat je goed luistert. Maar je bent verplicht dit te melden bij de mentor, hij/zij neemt het van je over. Het is dan ook raadzaam om dit meteen bij de betreffende leerling te melden.
Mocht je als vakdocent merken dat leerlingen herhaaldelijk bij jou terecht komen, in plaats van bij de mentor en merk je dat de mentor geen adequate acties onderneemt, dan meld je dit bij de antipestcoördinator. De antipestcoördinator neemt het dan van jou en de mentor over.

Afdelingsleiders
De afdelingsleider wordt op de hoogte gehouden door de mentor en de antipestcoördinator over pestgevallen en zal zo nodig ingrijpen. In principe is dat op het moment dat het stappenplan dit voorschrijft, maar in bijzondere gevallen zal de afdelingsleider meteen worden ingeschakeld.
De afdelingsleiders zijn degenen die sanctioneren en ervoor zorgen dat de sancties adequaat worden uitgevoerd.

Ondersteuningscoördinator
De ondersteuningscoördinator, Maaike Witjes, hoeft in principe niet in actie te komen bij pestincidenten. Wel hoort de ondersteuningscoördinator in zorgoverleggen wellicht pestincidenten of weet de ondersteuningscoördinator beter wat de gevolgen zijn voor een gepeste. Op dat moment zijn de lijntjes tussen de ondersteuningscoördinator en de antipestcoördinator kort en wordt er besproken wat er aan de hand is. Dit werkt ook de andere kant op, waar de

antipestcoördinator de ondersteuningscoördinator op de hoogte houdt over het welzijn van de betrokken leerlingen, om te kijken of er op dat gebied verdere actie nodig is.
Indien nodig en wenselijk, bijvoorbeeld in het kader van nazorg, kunnen onze schoolmaatschappelijk werker (smw) en/of jongerenwerker in de school ook iets voor de betreffende leerlingen betekenen.

Vertrouwenspersoon
Sjanie de Leeuw van Weenen is onze vertrouwenspersoon. Als leerling kun je altijd bij de vertrouwenspersoon terecht, dus ook met meldingen van pestincidenten. De vertrouwenspersoon zal dit dan ook altijd weer terugkoppelen aan de mentor, die dan actie kan ondernemen. Mocht de leerling echt bezwaar hebben tegen het melden bij de mentor, kan de vertrouwenspersoon ook direct bij de antipestcoördinator terecht. De te volgen stappen zal de vertrouwenspersoon ook altijd overleggen en uitleggen aan de betrokken leerling.

Overig onderwijs (ondersteunend) personeel
De rol van iedereen binnen de school is het zien en het melden van pestincidenten. Vanuit de gehele school houden we onze leerlingen in de gaten om ervoor te zorgen dat iedereen zich veilig voelt.

Ouders en/of verzorgers
Als ouder en/of verzorger bent u altijd in de positie om een pestincident te melden. Doe dit bij de mentor van uw kind. Lukt dit niet, dan is de antipestcoördinator uw tweede aanspreekpunt. Als ouder en/of verzorger zult u altijd door de mentor op de hoogte gehouden worden wanneer uw kind betrokken is bij een pestincident.
Voor extra informatie kunt u: www.pestweb.nl raadplegen.
Als ouder/verzorger is er een aantal dingen die u kunt doen om uw kind en de school te helpen:

- Neem uw kind altijd serieus en blijf in gesprek met uw kind.
- Houd in de gaten wat uw kind online doet, uiteraard zijn ze (zeker vanaf de leeftijd van 16 jaar) zelf verantwoordelijk voor wat ze doen, maar wees u zich bewust van wat er gedeeld wordt online.
- Steun uw kind te allen tijde.
- Zoek contact met de mentor als u denkt dat een probleem te groot is voor thuis, samen komen we verder.

6. Noteren in Somtoday

Wanneer er een melding van een pestincident is, dan wordt dit meteen genoteerd door de mentor in de jaarnotitie van alle betrokken leerlingen in Somtoday. In verband met de privacywetgeving vermeld je de namen niet, maar kun je werken met initialen. We noteren in Somtoday de volgende onderdelen:

- Datum incident
- Datum melding
- Wie gemeld heeft
- Korte beschrijving incident
- Datum contact mentor-betrokken leerlingen
- Korte beschrijving gemaakte afspraken
- Follow-up week later

Je noteert dus bij de gepeste leerling én bij de pester(s). Is er een andere leerling die het pestincident meldt, dan noteer je ook bij deze leerling kort dat hij/zij een pestgeval heeft gemeld.

Heb je als docent geen melding gekregen, maar zie je zelf een pestincident, dan noteer je dit uiteraard ook in de jaarnotitie in Somtoday. Hierbij vink je de mentor aan, zodat deze een melding krijgt. Je noteert de volgende onderdelen:

- Datum incident
- Je eigen afkorting
- Korte beschrijving incident
- Korte beschrijving ondernomen eigen actie

De mentor vult dit later aan met:

- Datum contact mentor-betrokken leerlingen
- Korte beschrijving gemaakte afspraken
- Follow-up week later

De mentor zorgt er tevens voor dat de antipestcoördinator een melding krijgt van een nieuw pestincident.

7. Bruikbare websites

Informatie over pesten
www.omgaanmetpesten.nl
www.pestweb.nl
www.schoolenveiligheid.nl
www.weektegenpesten.nl
www.kennisnet.nl
www.stoppestennu.nl

Informatie over online gedrag
www.mediawijsheid.nl
www.houhetlekkervoorjezelf.nl
www.veiliginternetten.nl
www.mindnederland.nl
www.mijnkindonline.nl

Organisaties die helpen bij mentale/sociale problematiek/gevoelens
www.gayandschool.nl
www.coc.nl
www.gsanetwerk.nl
www.kindertelefoon.nl
www.113.nl
www.overjekop.nl
www.meldknop.nl
www.helpwanted.nl
www.kinderrechtswinkel.nl

Bijlage 1: Leidraad voor gesprek met gepeste leerling

Feiten
- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak
Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:
- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?
- Zijn er al acties zijn al ondernomen en zo ja welke?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan, want niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.

Tip: breng ook in kaart hoe de overige rolverdeling in de klas is. Wie is de assistent, de meeloper, de helper en de buitenstaander.

Bijlage 2: Leidraad voor gesprek met pester

Het doel van dit gesprek is drieledig, maar áltijd vanuit het noblameprincipe:

- vanuit een open vraag naar de situatie, de leerling in eigen woorden laten uitleggen wat er gebeurd is en wat zijn/haar visie is ten opzichte van het gemelde gedrag,
- achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen, en
- afspraken maken en het schetsen van de stappen die volgen wanneer het (pest)gedrag niet stopt.

Situatieschets
De situatieschets is altijd vanuit no blame. Dit betekent dat je de leerling dus niets verwijt, maar dat je vanuit een open gesprek erachter wilt komen wat er gebeurd is. Je kan dit wel sturen, aangezien je weet welk gedrag je zelf wil bespreken. Denk hierbij aan:

- Probleemgericht en zich richtend op gedrag wat waar te nemen is. Je bespreekt dus objectief gedrag. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker, omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren, reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- Relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt, maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: Je bent heel gemeen. Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.
- Specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- Veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken
Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Biedt zo nodig hulp aan van een vertrouwenspersoon of de schoolarts/huisarts.

Afspraken maken
Je stelt samen met de pester afspraken op. Laat de leerling zoveel mogelijk zelf formuleren wat kan helpen en wees daarbij concreet. Dus niet: ‘Ik zal aardiger zijn.’ Maar wel: ‘Ik zal de andere leerling niet meer pootje haken op de gang.’
Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt, dit is dus het stappenplan uit dit antipestprotocol.

Tip: het allerbelangrijkst om te onthouden is dat een pester ook een leerling is, met waarschijnlijk zijn/haar eigen problemen. We willen ervoor zorgen dat ook de pester zich te allen tijde gewaardeerd voelt als kind.

Bijlage 3: Mobielbeleid

Vanaf 1 januari 2024 zijn op Scala Molenwatering, conform de richtlijnen van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, mobiele telefoons tijdens de lessen niet meer toegestaan. We beseffen dat dit geen gemakkelijke opgave is en dat dit besluit ingrijpt in de huidige schoolcultuur. Het gebruik van de mobiel is immers verbonden met de eigen identiteit: zelfbeeld, plezier, routines maar helaas ook verslaving.

Het uitgangspunt om te komen tot ons beleid is: *Leerlingen hebben recht op een optimale leeromgeving zonder onnodige afleiding*. Om dit te kunnen bereiken, geldt vanaf 1 januari voor leerlingen: "*Je mobiele telefoon is thuis, of in je kluis."*

Wat houdt dit in?

- *100% vrij van mobiele telefoons*
  Voor leerlingen geldt dat binnen de school tijdens lessen, bb-uren, exo-uren, vu-uren, bij skil, in De Bovenkamer en andere bijeenkomsten geen telefoons aanwezig zijn.
- *Waar en wanneer mag het nog wel?*
  Op de begane grond tijdens pauzes, tussenuren en andere lesvrije momenten. De b- en c-verdieping zijn ook tijdens deze momenten vrij van mobiele telefoons.
- *Gebruik toegestaan*
  Op verzoek bij medische indicatie; een ontheffingskaart is verkrijgbaar via de afdelingsleider.

Solidariteit
De rol van de docent binnen een school is een andere dan die van een leerling. Vanuit de leerlingenraad is echter solidariteit gevraagd van de docenten met de leerlingen tijdens lessen, bb-uren, exo-uren, skil, in De Bovenkamer en andere bijeenkomsten. Hier willen we zeker gehoor aangeven. Voor schoolgerelateerde zaken zoals zaken die noodzakelijk zijn om de les te kunnen starten of de administratie bij te werken, geldt daarop natuurlijk een uitzondering.

Handhaven

- Zie of hoor je een telefoon, vraag de leerling zich te melden bij de receptie. Onder begeleiding van de conciërge of receptioniste legt de leerling alsnog zijn telefoon in zijn kluisje, levert vervolgens diens pasje in en krijgt een briefje mee waarmee hij weer in de les kan. Leerlingen kunnen hun pasje om 16:15 uur ophalen bij de receptie.
- Iedereen weet: een zichtbare of hoorbare telefoon betekent onder begeleiding je telefoon in je kluisje leggen en je pasje inleveren. Dus we gaan niet in discussie; we geven geen waarschuwing.
- Een telefoon mag niet worden afgepakt. Een leerling moet deze zelf onder begeleiding in zijn kluisje leggen en zijn pasje inleveren.
- Het inleveren van de telefoon wordt door de receptie geregistreerd. Van een leerling die meer dan drie keer zijn telefoon onder begeleiding van de conciërge in zijn kluisje heeft moeten leggen, wordt het pasje van het kluisje alleen teruggegeven aan de ouder en er volgt een sanctiegesprek tussen de leerling en de afdelingsleider.
- Om ook tijdens de pauzes voldoende ruimte te geven voor ontspanning, zal in overleg met de leerlingenraad een aantal tafeltennistafels, voetbaltafels, spellen worden aangeschaft en is er de mogelijkheid om gebruik te maken van het sportveld op het plein.
- Sociale media zijn via de wifi van de school niet meer toegankelijk, om te voorkomen dat het gebruik ervan zich naar de laptop verplaatst.
- In een noodsituatie belt de ouder/verzorger naar de school (0181-617588) en haalt iemand van de schoolleiding de leerling uit de klas en doet de 'eerste' opvang van de leerling.
- Bij medische uitzonderingen, bijvoorbeeld diabetes: een leerling mag de telefoon bij zich hebben, maar niet zichtbaar. De leerling die de telefoon bij zich mag houden, heeft de ontheffingskaart, verkregen via de afdelingsleider, altijd bij zich.

Bijlage 4: Regels voor social media

Onder sociale media verstaan we alle internettoepassingen waarmee het mogelijk is om informatie met elkaar te delen, waaronder Whatsapp, Instagram, TikTok, Snapchat, Facebook, YouTube en blogs.

Wanneer je via social media wilt berichten over aspecten die met school te maken hebben, willen we je op het volgende wijzen:

- Alleen de schoolleiding brengt officiële mededelingen over de school naar buiten.
- De school faciliteert geen groepsapps voor klas- of schoolgenoten op sociale media. Als leerlingen er zelf voor kiezen dergelijke groepen te gebruiken, dienen zij wel zich conform schoolregels en fatsoensnormen te gedragen in deze groepsapps.
- Het delen van choquerend materiaal is niet toegestaan.
- Leerlingen zijn persoonlijk verantwoordelijk voor wat er onder hun accounts wordt gepost. Deel dus niet je wachtwoord of toegangscodes.
- Plaats en verspreid geen berichten of (film)beelden over anderen, zeker niet als het gaat om privé-informatie of vertrouwelijke informatie. Je wilt immers ook dat anderen zo omgaan met informatie over jou.
- Gedraag je online zoals je je ook binnen de school behoort te gedragen. De schoolregels en de omgangsvormen binnen school zijn ook van toepassing op social media.
- Pesten op school wordt niet getolereerd, dus ook niet op social media.
- Plaats geen berichten of (film)beelden die bedreigend, discriminerend, beschadigend of haatdragend zijn voor een andere persoon (leerlingen en/of medewerkers) en/of Scala Molenwatering.
- Foto’s of beeldmateriaal mogen op school zonder toestemming van betrokkenen niet gemaakt worden en mogen dus ook niet op social media verschijnen.
- Noem geen namen van docenten in je berichten.

Het is belangrijk dat jij je aan de regels voor social media houdt. Je bent persoonlijk verantwoordelijk voor je publicaties en verspreiding van publicaties via social media, zowel in als buiten de school. Als je afwijkt van deze gedragscode zal de school je ouders informeren en maatregelen nemen.

In ernstige situaties kan dit zelfs verwijdering van de school inhouden. Ontstaat er ten gevolge van jouw gebruik van social media schade voor Scala Molenwatering, dan zal de schoolleiding jou of jouw ouders daarvoor aansprakelijk stellen.

Bijlage 5: Uitleg mogelijke interventies

Steungroepaanpak

De steungroep is een groep van 6-8 leerlingen die voor een bepaalde tijd medeverantwoordelijk worden gemaakt voor het welzijn van één leerling op school. De steungroep gaat proberen de situatie van de gepeste leerling te verbeteren. De nadruk ligt in de steungroep niet op wat er tot nu toe is gebeurd, maar op hoe het vanaf nu anders kan. De leerlingen die hebben gepest, krijgen de kans om samen met de anderen in de steungroep ervoor te zorgen dat het fijner wordt in de groep voor de gepeste leerling.

Een belangrijk onderdeel van de steungroep is no blame. De leerlingen in de steungroep (dus ook de pesters) worden niet beschuldigd en krijgen geen straf. De GRIPP-leden benoemen in de steungroepbijeenkomst hoe de gepeste leerling zich voelt. Een van de doelen van de steungroep is namelijk ook meer begrip voor de leerling opwekken die zich onprettig voelt. De vraag aan de leerlingen in de steungroep is op welke manier zij eraan kunnen bijdragen dat de leerling zich weer beter voelt in de groep.

De gepeste leerling geeft eerst in een gesprek aan bij welke twee klasgenoten hij/zij zich prettig voelt. Deze leerlingen komen sowieso in de steungroep. Daarnaast komen er ook twee pesters in de steungroep. De andere drie/vier leerlingen worden gekozen door de mentor en het GRIPP-team. Dit zijn prosociale leerlingen uit de groep. De gepeste leerling is zelf niet aanwezig bij de steungroepbijeenkomst. De verschillende rollen van de leerlingen worden tijdens de steungroepbijeenkomst niet genoemd. Alle leerlingen kunnen in de steungroep komen, dit is onderdeel van de GRIPP-methode. Ouders van de steungroepleden worden hier niet over geïnformeerd.

Twee GRIPP-teamleden gaan in gesprek met de steungroep. In dit gesprek worden ideeën bedacht hoe de leerlingen ervoor gaan zorgen dat de gepeste leerling zich weer prettig voelt op school. Aan het eind van de steungroepbijeenkomst heeft iedere leerling een concrete actie voor die week bedacht. Na een week wordt er geëvalueerd. Als de steungroep na een week niet heeft gewerkt, wordt de steungroep opgeheven. Er wordt door het GRIPP-team gereflecteerd op de vraag waarom de steungroep niet heeft gewerkt en er wordt verder opgeschaald. Bij positieve effecten gaat de steungroep nog even door. De tweede en derde week van de steungroep zijn bedoeld om de positieve werking van de steungroep uit te breiden of te bestendigen. De steungroep is maximaal drie weken actief.

Directe aanpak

De directe aanpak kan worden ingezet als de steungroepaanpak niet het gewenste effect heeft gehad, wanneer de impact/schade van het pesten ernstig is, het aantal betrokken pesters groot is of er sprake is van afwijkend gedrag.

Bij de directe aanpak worden de leerlingen die hebben gepest eerst in een individueel gesprek expliciet aangesproken op hun gedrag. Het pesten moet stoppen! Let wel op, het gedrag van de pester wordt afgekeurd, maar de pester als persoon niet. Alle pesters moeten met concrete ideeën komen over hoe zij het op school fijner kunnen maken voor de gepeste leerling.
Na de individuele gesprekken volgt er een groepsgesprek met alle pesters waarin iedereen moet aangeven hoe zij de situatie voor de gepeste leerling kunnen verbeteren.

Naast de gesprekken met de pesters worden een aantal andere leerlingen in een steungesprek gevraagd om de gepeste te ondersteunen. Een belangrijk verschil met de steungroepaanpak is dat, hoewel de inhoud van het gesprek hetzelfde is, bij de directe aanpak de pesters niet aanwezig zijn bij het steungesprek.

Ook bij de directe aanpak worden de leerlingen niet gestraft. Hoewel het gedrag van deze leerlingen wordt afgekeurd, zoekt iedereen nog steeds naar manieren om leerlingen betrokken te houden bij het verbeteren van de situatie.